

Hanukkah Holiday of Homebodies 2: The Guest

Rabbanit Leah Sarna | Drisha Institute for Jewish Education | 5784

1. Shabbat 23a

And, the Gemara remarks, **now that we say that lighting accomplishes the mitzva**, there are practical ramifications. If a **deaf-mute, an imbecile, or a minor**, all of whom are of limited intellectual capacity and not obligated in mitzvot, **kindled the Hanukkah light, he did nothing** in terms of fulfilling the mitzva, even if an adult obligated in mitzvot subsequently set it down in its appropriate place. That is because placing a lit lamp does not constitute fulfillment of the mitzva. The lighting must be performed by a person with full intellectual capacity, obligated in mitzvot. However, **a woman certainly may light, as Rabbi Yehoshua ben Levi said: Women are obligated in lighting the Hanukkah light, as they too were included in that miracle** of being saved from the decree of persecution. **Rav Sheshet said: A guest is obligated in lighting the Hanukkah light** in the place where he is being hosted. The Gemara relates that **Rabbi Zeira said: At first, when I was studying in the yeshiva, I would participate with perutot**, copper coins, **together with the host [ushpiza]**, so that I would be a partner in the light that he kindled. **After I married my wife, I said: Now I certainly need not do so because they light on my behalf in my house.**

2. Sefat Emet Shabbat 23a

Rabbi Zeira said originally I would participate... it a little bit seems like Rabbi Zeira was doubtful about the law of Rav Sheshet as to whether a lodger is obligated and therefore he just participated. And also why he then says “now I certainly need not” meaning that originally he had a doubt.

3. Mordechai Shabbat 267

“Because they light on my behalf in my house” and nevertheless he needs to see candles as it says in the gemara nearby “the one who sees candles on the first day blesses two blessings and from there onwards one”

4. Mishneh Torah, Scroll of Esther and Hanukkah 4:11

A guest [at another person's home, whose family] kindles [the Chanukah lights] for him at his home need not kindle [Chanukah lights] in the home where he is [temporarily] lodging. If, however, he has no home in which [Chanukah lights] are being kindled, he is required to light in the place

שבת כ"ג א

והשתא דאמרנו הדלקה עושה מצוה, הדליקה תרש שוטה וקטן לא עשה ולא כלום.

אשה ודאי מדליקה, דאמר רבי יהושע בן לוי: נשים תיבות בגר חנוכה שאף הן היו באותו הגוס.

אמר רב ששת: אכסנאי חייב בגר חנוכה.

אמר רבי זירא: מריש כי הוינא בי רב, משתתפנא בפריטי בהדי אושפיזא. בתר דנסיבי איתתא, אמרנא: השתא ודאי לא צריכנא, דקא מדלקי עלי בגו ביתאי.

שפת אמת מסכת שבת דף כג עמוד א

א"ר זירא מריש הוי משתתפנא כו' קצת נראה דה' מסופק בדינא דר"ש אי אכסנאי חייב ולכך אשתתף והיינו דאמר השתא ודאי לא צריכנא דמשמע דמעיקרא נסתפק בדבר כנ"ל:

מרדכי מסכת שבת פרק במה מדליקין רמז רסז

הגה"ה [רמז רסז]... קא מדליקי עלאי בגו ביתאי ומכל מקום צריך לראות כדאמר בסמוך הרואה יומא קמא מברך ב' ומכאן ואילך א':

משנה תורה, הלכות מגילה והנוכה

ד"י"א

אורת שמדליקין עליו בתוך ביתו אינו צריך להדליק עליו במקום שנתארת בו. אין לו בית להדליק עליו בו צריך להדליק

where he is lodging. He should share in the oil [used by the owner of his lodgings].

If he is staying in a private dwelling, he is required to light in the place where he is staying, even though [Chanukah lights] are being kindled for him at home, because [of the impression created in the minds] of the passersby.

במקום שנתארח בו. ומשתתף עמָהוּן בְּשֶׁמֶן.
וְאִם הָיָה לוֹ בַּיִת בְּפָנָי עֲצֻמוֹ אֵף עַל פִּי
שֶׁמֶךְ לִיקוּן עָלָיו בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ צָרִיךְ לְהַדְלִיק
בְּבֵית שְׂהוּא בּוֹ מִפְּנֵי הַעוֹבְרִין:

5. Responsa of the Rashba 1:542

Someone who eats at another's table even if he sleeps in his own house does not need to light his own candles. Nevertheless, he needs to participate [monetarily] or the homeowner needs to acquire on his behalf a portion of the oil and wicks. And it is not similar to a guest who lights in his home because in that case others lit for him, but this person needs to light in the way a guest would if he has no other home- so he needs to participate with a coin.

שו"ת הרשב"א חלק א סימן תקמב

גם מי שאוכל על שלחן בעל הבית אפילו שוכב בבית בפני עצמו אינו צריך להדליק. אבל מכל מקום צריך להשתתף או שיקנה לו בעל הבית חלק בשמן ופתילות. ולא דמי לאכסנאי שמדליק בתוך ביתו דהתם כבר הדליקו עליו. אבל זה צריך הוא להדליק כאכסנאי שאין לו בית במקום אחר דצריך לאשתתוף בפריטי /בפרוטה/.

6. Responsa of the Maharil 145

Question: With regards to Hanukkah candles when someone is lighting for him at home, does he need to participate with the hosts nevertheless because of their suspicion, or is it sufficient if he simply informs them. And if he decides to light, should he make a blessing on it? For it is not worse than the mehadrin and we see that they do bless, or is this not like the mehadrin for he is exempt even for us who normally light mehadrin, since Rabbi Zeira didn't do the mitzvah himself and he relied on his home.

Answer: Hanukkah candles are practiced everywhere for all guests and bochurim light even though each and every one of them has someone lighting at their home. Perhaps in the days of Rabbi Zeira when they would only light at the outside of their courtyards and houses nobody suspected anything, but now who amongst all those present knows who is married or not, and since our practice now is for everyone to light for themselves, not as the RY ruled who said that it is more beautiful for one person to light in each house and therefore you would come to suspect a bracha l'vatala - but that does not apply here for since he doesn't want to fulfill the mitzvah through his spouse then necessarily the mitzvah falls to him. And we can't prove otherwise from Rabbi Zeira because he from the beginning used to participate with his hosts and nowadays most of the world does not do that. And the reason for that seems to be a concern even for us that the Halacha applies equally in all cases.

שו"ת מהרי"ל סימן קמה

[שאלה]... ועל נר חנוכה היכא דמדליקין עליו בגו ביתא בודאי, אם צריך להשתתף אעפ"כ מפני חשדא בני הבית או אם די כשיודיע להם. ואם גם הוא מדליק ומכניס עצמו לחיוב אם מברך עליו, שהרי לא גרע מן המהדרין שהרי חזינן דמברכין, או אם נאמר שאינן בכלל המהדרי' שהרי פטור אפילו לדידן שעושיין כמהדרין, גם מדלא עבד רבי זירא המצוה עצמה וסמך על ביתו.

...

[תשובה] נר חנוכה נהוג בכל דוכתי' שכל אורחים ובחורים מדליקין אף על גב דמדליקין על כל אחד ואחד בביתו ושמא בימי ר' זירא דלא היו מדליקין אלא על פתחי הצירות והבתים אין לחוש, אבל השתא דהיכירא לבני הבית מי מפיס להכיר אם הוא נשאי או לא, ולהאי דנהוג האינדא להדליק נר כל אחד ואחד, (ולא) [ודלא] כמו שפסק ר"י דיותר הידור בנר איש וביתו ולהוסיף א"כ אתו למחשדי' ומשום ברכה לבטלה אין כאן כיון דאין רוצה לצאת בשל אשתו ממילא חל חיובא עלי' ומר' זירא אין ראייה דהא קמן הוא משתתף מעיקרא והאינדא רובא דעלמא אין משתתפין. וטעמא נראה דשייך חשדא אפי' לדידן דלא נתן דבריהם לשיעורא'.

7. Tur, Orach Chaim 677

A lodger needs to light for himself and he is not exempt with the lighting of the owner, however if he gives the owner a coin and participates with him that is enough. And if others light in his home, that is sufficient, but if he has his own entryway then it is insufficient that others lit in his home and also insufficient if he participated with the owner rather he needs to light in his own entryway.

My father the Rosh wrote in his responsa that if someone eats with his father or with his friend and he has his own home for sleeping, he needs to light there since he has a unique house for sleeping and the world sees him go and come from there - there's a suspicion if he doesn't light since the world doesn't know that he eats elsewhere. And even for us, that we light indoors and people in our courtyards know that we eat elsewhere, even so the suspicion of neighbors who pass by the entrances of our homes and see that a person didn't light still stands.

8. Shulchan Arukh, Orach Chayim 677:1-4

1. A lodger for whom no-one is kindling in his own house needs to give a perutah [i.e. a nominal sum] to the landlord to partner with him in the oil of the Hanukkah light. And if he has his own entrance, he needs to light in his entrance, even though that residence is only designated for sleeping, and he eats at the landlord's table. And it is the same law for a son who eats with his father.

Rem"a: And there are those that say that nowadays when we kindle actually inside, one should kindle at the place where one eats, and so [people] have made it a custom. (Responsa of Rashba Section 542)

2. A minor who has reached the age of education needs to kindle. 3. There are those that say that even though [others] are kindling for him in his own house, if he is in a place where there are no Jews he should kindle with the benedictions. *Rem"a: For he is obligated to see the lights, (Mordechai) and so is our custom. And even if he is near Jews and can see the lights, if he wants to be stringent upon himself and kindle for himself, he should kindle and recite the benedictions upon them, and so is our custom. (Terumat Hadeshen, Mahar"il, and Responsa of Mahar"il) Section 145).*

9. Responsa of the Maharsh"l #85

A man and his wife certainly suffice with one candle. A guest who is married, if he doesn't know whether his wife is lighting on his behalf, is permitted to light and bless. But if he knows for sure that she is

טור, אורח חיים תע"ז

אכסנאי חייב להדליק בפ"ע ואינו יוצא בשל בעל הבית ומיהו בפרוטה שיתן לו וישתתף עמו סגי ואם מדליקין עליו בביתו א"צ יותר ואם יש לו פתח פתוח לעצמו אינו יוצא במה שמדליקין בביתו ולא במה שישתתף עם בע"ה אלא צריך להדליק בפתחו

כתב אדוני אבי הרא"ש ז"ל בתשובות בן האוכל אצל אביו או האוכל אצל חבירו ויש לו בית מיוחד לשינה צריך להדליק שכיון שיש לו בית מיוחד לשינה והעולם רואין אותו נכנס ויוצא בו איכא חשדא אם אינו מדליק שאין העולם יודעין שאוכל במקום אחר ואפילו לדין שאנו מדליקין בפנים ומסתמא בני חצר יודעין שאוכל במקום אחר אפ"ה שייך חשד כי השכנים עוברים ושבים לפני פתח הבית ורואים שאינו מדליק ע"כ.

שולחן ערוך, אורח חיים תע"ז:א'-ד'

דין אכסנאי בחנוכה ובו ד סעיפים:

אכסנאי שאין מדליקין עליו בביתו צריך לתת פרוטה לבעל הבית להשתתף עמו בשמן של נר חנוכה ואם יש לו פתח פתוח לעצמו צריך להדליק בפתחו אף על פי שאותו בית אינו מיוחד אלא לשינה והוא אוכל על שולחן בעל הבית והוא הדין לבן האוכל אצל אביו: הגה וי"א דבזמן הזה שמדליקין בפנים ממש ידליק במקום שאוכל וכן נהגו (תשובת הרשב"א סי' תקמ"ב):

קטן שהגיע לחינוך צריך להדליק: יש אומרים שאע"פ שמדליקין עליו בתוך ביתו אם הוא במקום שאין בו ישראל מדליק בברכות: הגה כי חייב לראות הנרות [מרדכי] וכן נוהגין ואפי' אם הוא אצל יהודים ורואה הנרות אם רוצה להחמיר על עצמו ולהדליק בפני עצמו מדליק ומברך עליהם וכן נוהגין [תרומת הדשן ומהרי"ל ותשו' מהרי"ל סי' קמ"ה]:

שו"ת מהרש"ל סימן פה

ואיש ואשתו בודאי מספיק להם נר אחד ואכסנאי הנשוי אם אינו יודע שאשתו מדליקה עליו יכול להדליק ולברך אבל אם יודע בברור שהיא מדלקת

lighting on his behalf then he is not to light unless he is alone and then he lights for the purposes of seeing the candles but nevertheless he should not bless....And in a case where he doesn't want to be exempted by the candle lighting of his wife who lights for him at home, that's unacceptable and he still cannot bless.

And that which now the bochurim are stringent upon themselves not just to participate with a coin and they feel that their actions are preferable to those of Rabbi Zeira - this is a practice of Ashkenaz where they raise up the unimportant and put down the essential, and I hope that they are not lenient with more serious mitzvot.

10. Magen Avraham OH 677:1

The responsa of the Maharshah writes that the bochurim need to participate and it's possible that he specifically means when each one eats on his own, but if he eats at the home of the homeowner then he is assumed to be a member of the house and therefore does not need to light at all unless he wants to participate in the mehadrin.

The oil: The homeowner needs to add a little bit of oil on behalf of the guest.

11. Minhat Asher - The Mitzvah of Hannukah Candles, Shabbat Candles and the Lodger

And in my humble opinion it seems that you need to "participate" and not "purchase" since in fact in this case you do not need to purchase at all, rather the whole law of participating with a coin is only a branch off the basic root of ner ish uveyto - so the rabbis established that through the lodger participating in the costs of hanukkah candles he becomes included in the "ish uveyto" since even though he is a lodger he does not eat at the table of the owner with regularity. Nevertheless, since he participates with a coin, he becomes part of "ish uveyto" and this is a special enactment.

עליו אין לו לדלוק אם לא שהוא בבית יחידי ומשום הרואה ידליק אבל מ"מ לא יברך... אבל היכא שאינו רוצה לצאת בהדלקה של אשתו שמדלקת עליו בבית נראה דלא כל כמיניה ואינו יכול לברך.

ומה שהאידנא הבחורים מחמירים על עצמם שלא להשתתף בפריטי ועדיפי לדעתייהו מרבי זירא (שם כ"ג) זהו מנהג אשכנז שמגביהין הטפל ומניחין העיקר והלואי שלא יקילו במצות החמורות.

מגן אברהם או"ח תרעז:א

כתו' בתשוב' רש"ל שגם הבחורים צריכים להשתתף ואפשר דדוקא כשאוכל בפ"ע אבל אם סמוך על שלחן בע"ה הוא בכלל בני ביתו ומדינא א"צ להדליק אלא אם רוצ' להיות' ממהדרין....
בשמך. צריך הבע"ה להוסיף מעט שמן בשבילו ...

מנחת אשר - מצות נר חנוכה נר שבת ואכסנאי

ולענ"ד נראה דצריך להשתתף אמרו ולא שצריך לקנות, ובאמת ל"צ בזה קנין כלל, אלא כל דין ההשתתפות בפרוטה אינו אלא ענף מסויים מן השרש הכללי דנר איש וביתו, וכך תיקנו חכמים דע"י השתתפות האכסנאי בהוצאות נ"ח נכלל הוא בכלל איש וביתו דכיון דאכסנאי הוא מ"מ אף שאינו סמוך על שלחן בעה"ב בקביעות (עיין משנה ברורה סימן תרמ"ז סק"ד) מ"מ כיון שהוא משתתף בפרוטה הוי בכלל איש וביתו, וזו תקנה מיוחדת.